HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra extinsă)

3 februarie 2021 * [i]

„Drept instituțional – Parlamentul – Hărțuire morală – Decizii ale președintelui Parlamentului prin care se concluzionează în sensul existenței unei situații de hărțuire suferite de doi asistenți parlamentari acreditați și prin care se pronunță împotriva unui deputat sancțiunea pierderii dreptului la indemnizația de ședere pentru o perioadă de 12 zile – Articolele 11 și 166 din Regulamentul de procedură al Parlamentului – Cale de atac internă – Decizie a Biroului Parlamentului de confirmare a sancțiunii – Articolul 167 din Regulamentul de procedură al Parlamentului – Acțiune în anulare – Termen de introducere a acțiunii – Admisibilitate – Dreptul la apărare – Răspundere extracontractuală”

În cauza T-17/19,

Giulia Moi, cu domiciliul la [*date personale*] (Italia), reprezentată de M. Pisano și P. Setzu, avocați,

reclamantă

împotriva

Parlamentului European, reprezentat de T. Lazian, S. Seyr și M. Windisch, în calitate de agenți,

pârât,

având ca obiect, pe de o parte, cu titlu principal, o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE prin care se solicită anularea diferitor acte adoptate în cadrul unei proceduri de constatare și de sancționare a unei hărțuiri deschise împotriva reclamantei și, cu titlu subsidiar, o cerere prin care se solicită constatarea caracterului excesiv și/sau disproporționat al sancțiunii care i-a fost impusă și înlocuirea acesteia cu cea prevăzută la articolul 166 litera (a) din Regulamentul de procedură al Parlamentului și, pe de altă parte, o cerere întemeiată pe articolul 268 TFUE prin care se solicită obligarea Parlamentului să îi acorde o despăgubire și să îl însărcineze pe președinte să facă publică informația respectivă în sesiunea plenară a Parlamentului,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă),

compus din domnii S. Gervasoni, președinte, L. Madise și P. Nihoul (raportor), doamna R. Frendo și domnul J. Martín y Pérez de Nanclares, judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 10 iulie 2020,

* Limba de procedură: italiana.

pronunță prezenta

Hotărâre

I. Istoricul cauzei

1 Reclamanta, doamna Giulia Moi, a fost deputată în Parlamentul European în perioada 2014-2019.

2 La 22 noiembrie 2017, doi dintre asistenții săi parlamentari acreditați (denumiți în continuare „cei doi APA”) au introdus o cerere de asistență în temeiul articolului 24 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”), invocând o situație de muncă dificilă.

3 La 27 și la 28 noiembrie 2017, cei doi APA au depus o plângere pentru hărțuire la Comitetul privind hărțuirea la locul de muncă și prevenirea acesteia, în ceea ce privește plângerile depuse de asistenți parlamentari acreditați împotriva unor deputați în Parlament (denumit în continuare „comitetul consultativ”), instituit prin articolul 1 alineatul (1) din Normele interne privind hărțuirea la locul de muncă și prevenirea acesteia, în ceea ce privește plângerile formulate de asistenți parlamentari acreditați împotriva unor deputați în Parlament din 14 aprilie 2014, astfel cum au fost modificate la 6 iulie 2015 (denumite în continuare „Normele din 14 aprilie 2014, astfel cum au fost modificate la 6 iulie 2015”).

4 Prin scrisoarea din 23 februarie 2018, comitetul consultativ a informat-o pe reclamantă despre conținutul plângerilor formulate de cei doi APA și a invitat-o să își prezinte observațiile cu privire la susținerile lor.

5 La 27 februarie 2018, cei doi APA au fost audiați de comitetul consultativ.

6 La 9 martie 2018, reclamanta și-a depus observațiile cu privire la plângerile celor doi APA.

7 La 20 martie 2018, reclamanta a fost audiată de comitetul consultativ.

8 La 28 martie 2018, reclamanta a adresat comitetului consultativ documente suplimentare.

9 Prin scrisoarea din 22 mai 2018, președinta comitetului consultativ i-a adresat președintelui Parlamentului un aviz în care comitetul consultativ a concluzionat că există o hărțuire în sensul articolului 12a alineatul (3) din statut.

10 Prin scrisoarea din 3 iulie 2018, notificată a doua zi, președintele Parlamentului a informat-o pe reclamantă despre concluziile avizului comitetului consultativ în legătură cu existența unei hărțuiri și a invitat-o să își prezinte observațiile cu privire la aceste concluzii până la 20 iulie 2018.

11 Prin scrisoarea din 18 iulie 2018, primită de Parlament la 20 iulie 2018, reclamanta a răspuns la invitația președintelui, contestând existența unei hărțuiri.

12 Prin scrisoarea din 2 octombrie 2018, președintele Parlamentului, după ce a examinat avizul comitetului consultativ și observațiile reclamantei, a informat-o pe aceasta că „[împărtășea] avizul comitetului consultativ, care [stabilise] că situația invocată de cei doi petenți [intra sub incidența] hărțuirii morale în sensul statutului”. În cursul procedurii în fața Tribunalului,

Parlamentul a desemnat această scrisoare ca fiind „decizia președintelui privind situația de hărțuire”. Această denumire va fi utilizată în continuarea prezentei hotărâri pentru a desemna documentul în discuție.

13 În aceeași zi, președintele Parlamentului i-a adresat reclamantei un alt document, intitulat „Decizia președintelui din 2 octombrie 2018”, în care, pe de o parte, a afirmat că conduita reclamantei „încalcă principiile și valorile la care Regulamentul [de procedură al Parlamentului] face referire, în special articolul 2 [TUE] și articolele 1 (respectarea demnității umane) și 31 (dreptul la condiții de muncă care respectă sănătatea, securitatea și demnitatea lucrătorilor) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene” și, pe de altă parte, a arătat că a „decis să impună [reclamantei], cu titlu de sancțiune pentru comportamentul său față de [cei doi APA], calificat drept hărțuire morală, pierderea dreptului la indemnizația sa de ședere pentru o perioadă de 12 zile”. În cursul procedurii, Parlamentul a desemnat această scrisoare ca fiind „decizia președintelui privind sancțiunea”. Această denumire va fi utilizată în continuarea prezentei hotărâri pentru a desemna documentul respectiv.

14 Cele două documente menționate la punctele 12 și 13 de mai sus au fost notificate împreună reclamantei.

15 La 16 octombrie 2018, reclamanta a introdus la Biroul Parlamentului, astfel cum îi permitea articolul 167 din Regulamentul de procedură al Parlamentului (denumit în continuare „Regulamentul de procedură”), o cale de atac internă împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea. În cadrul acestei căi de atac, ea a contestat faptul că comportamentul său față de cei doi APA putea fi calificat drept hărțuire și, în subsidiar, a solicitat să i se aplice o sancțiune mai ușoară.

16 Prin decizia din 12 noiembrie 2018, pronunțată la 14 noiembrie 2018 în ședință plenară și notificată în aceeași zi, Biroul Parlamentului a confirmat decizia președintelui privind sancțiunea (denumită în continuare „decizia Biroului Parlamentului”).

II. Procedura și concluziile părților

17 Prin cererea introductivă din 11 ianuarie 2019, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

18 La propunerea judecătorului raportor, Tribunalul a decis deschiderea fazei orale a procedurii și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 89 din regulamentul său de procedură, a invitat Parlamentul să depună anumite documente și a adresat părților întrebări scrise, invitându-le să răspundă la ele în scris. Părțile au răspuns la aceste solicitări în termenul care le-a fost acordat.

19 La propunerea Camerei a patra, Tribunalul a decis, în temeiul articolului 28 din regulamentul său de procedură, trimiterea cauzei în fața unui complet de judecată extins.

20 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 10 iulie 2020.

21 Prin acțiunea formulată, reclamanta solicită Tribunalului:

– cu titlu principal, anularea deciziei Biroului Parlamentului, a deciziei președintelui privind sancțiunea, precum și a „oricărui act prealabil, conex și consecutiv sancțiunii vizate”;

– cu titlu subsidiar, „constatarea faptului că sancțiunea disciplinară aplicată este excesivă [sau] disproporționată și, prin urmare, înlocuirea ei cu cea prevăzută la articolul 166 [alineatul (3) litera (a)] din Regulamentul de procedură”;

– în orice caz, obligarea Parlamentului să îi acorde o despăgubire pe care o va stabili în echitate, constând în plata unei sume stabilite la 50 000 de euro sau la orice alt cuantum superior sau inferior pe care îl consideră just, și să îl însărcineze pe președintele Parlamentului să facă publică informația respectivă în sesiune plenară;

– obligarea Parlamentului la plata cheltuielilor de judecată.

22 Reclamanta formulează în plus diverse cereri de măsuri de organizare a procedurii și de cercetare judecătorească, precum și cereri de prezentare de probe și de propuneri de probe.

23 Parlamentul solicită Tribunalului:

– respingerea ca inadmisibilă a cererii de anulare a deciziei președintelui privind sancțiunea;

– respingerea ca inadmisibilă a cererii de anulare a oricărui alt act pregătitor, conex sau consecutiv sancțiunii;

– respingerea ca inadmisibile a cererilor formulate în fața Tribunalului de a adresa somații Parlamentului și de a se substitui acestuia din urmă;

– respingerea ca inadmisibile a cererilor de prezentare a probelor și a propunerilor de probe, precum și a cererilor de măsuri de organizare a procedurii și de cercetare judecătorească;

– respingerea ca inadmisibile a cererilor de despăgubire;

– respingerea acțiunii ca fiind în parte inadmisibilă și, în orice caz, nefondată în rest;

– obligarea recurentei la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

III. În drept

A. Cu privire la dreptul aplicabil

24 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că dispozițiile aplicabile în speță sunt articolele 11, 166 și 167 din Regulamentul de procedură, precum și Normele din 14 aprilie 2014, astfel cum au fost modificate la 6 iulie 2015.

25 După cum a recunoscut Parlamentul în răspunsurile sale la întrebările care i-au fost adresate de Tribunal, în decizia sa privind sancțiunea, președintele Parlamentului a făcut trimitere din eroare la Decizia Biroului Parlamentului din 2 iulie 2018 privind funcționarea comitetului consultativ însărcinat cu examinarea plângerilor pentru hărțuire care privesc deputați în Parlament și procedurile în materie.

26 Astfel, conform articolului său 15 alineatul (1), această din urmă decizie se aplică numai cererilor de asistență introduse după 1 septembrie 2018. Or, în speță, după cum reiese din cuprinsul punctului 2 de mai sus, cererile de asistență au fost introduse de cei doi APA la 22 noiembrie 2017.

B. Cu privire la cererea de anulare

1. Cu privire la admisibilitatea cererii de anulare în raport cu articolul 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului

27 Fără a invoca în mod expres o cauză de inadmisibilitate, Parlamentul observă că, contrar celor prevăzute la articolul 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, reclamanta nu și-a structurat cererea de anulare în jurul unor motive clar identificate.

28 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 21 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aplicabil procedurii din fața Tribunalului în conformitate cu articolul 53 primul paragraf din același statut, și al articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, cererea introductivă trebuie în special să cuprindă obiectul litigiului și o expunere sumară a motivelor menționate. Aceste elemente trebuie să fie suficient de clare și de precise pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații. În vederea garantării securității juridice și a bunei administrări a justiției, este necesar, pentru ca o acțiune să fie admisibilă, ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care aceasta se întemeiază să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil, din textul cererii introductive înseși (a se vedea Hotărârea din 12 decembrie 2018, SH/Comisia, T-283/17, EU:T:2018:917, punctul 86 și jurisprudența citată).

29 În speță, este adevărat că cererea introductivă nu se întemeiază pe invocarea succesivă a unor motive prezentate în cadrul unor rubrici distincte.

30 Cu toate acestea, după cum arată reclamanta în replică, acest mod de a proceda nu împiedică Tribunalul să identifice, în susținerea cererii de anulare, trei motive pe care Parlamentul, de altfel, le-a contestat. Aceste motive se întemeiază, în primul rând, pe o încălcare a articolului 41 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale, a principiului respectării dreptului la apărare, a obligației de imparțialitate și a „dreptului la participare și la contradictorialitate”, în al doilea rând, pe lipsa motivării și, în al treilea rând, pe un abuz de putere.

31 Prin urmare, trebuie să se considere că cererea introductivă îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 76 litera (d) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

2. Cu privire la obiectul cererii de anulare

32 Astfel cum reiese din descrierea obiectului cererii introductive și din concluziile sale, reclamanta solicită anularea deciziei Biroului Parlamentului.

33 Pe prima pagină a cererii introductive, în definirea obiectului acțiunii, reclamanta solicită și anularea deciziei președintelui privind sancțiunea.

34 În plus, este necesar să se arate că, deși decizia președintelui privind situația de hărțuire nu este menționată în mod explicit în descrierea obiectului cererii introductive și nici în concluziile sale printre actele a căror anulare este solicitată, din expunerea motivelor reiese că reclamanta a intenționat în mod clar să conteste respectiva decizie.

35 Acest aspect nu este de altfel contestat de Parlament.

36 Din moment ce Parlamentul a putut identifica cererea respectivă și a putut să răspundă la aceasta în mod detaliat, este necesar să se considere că cererea de anulare privește și decizia președintelui privind situația de hărțuire, chiar dacă această decizie nu figurează formal în descrierea obiectului litigiului pe care o face cererea introductivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 martie 1967, Simet și Feram/Înalta Autoritate, 25/65 și 26/65, EU:C:1967:4, p. 53).

37 Faptul că cererea de anulare se referă și la decizia președintelui privind situația de hărțuire este confirmat de cererea formulată de reclamantă în descrierea obiectului acțiunii, precum și la punctul 17 din cererea introductivă și care privește anularea oricărui alt act prealabil, conex sau consecutiv sancțiunii.

38 Din dosar nu reiese că, prin intermediul acestei din urmă cereri, reclamanta ar fi vizat alte decizii decât decizia președintelui privind situația de hărțuire.

39 În consecință, este necesar să se considere că cererea de anulare se referă la decizia președintelui privind situația de hărțuire, la decizia președintelui privind sancțiunea și la decizia Biroului Parlamentului (denumite în continuare „deciziile atacate”).

3. Cu privire la admisibilitatea cererii de anulare, în măsura în care se referă la decizia președintelui privind sancțiunea

40 Parlamentul apreciază că, în măsura în care este îndreptată împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea, cererea de anulare trebuie respinsă ca inadmisibilă pentru două motive, unul invocat cu titlu principal, iar celălalt cu titlu subsidiar.

41 Cu titlu principal, Parlamentul susține că decizia președintelui privind sancțiunea a fost înlocuită cu decizia Biroului Parlamentului, care constituie luarea de poziție finală a instituției și, prin urmare, cea împotriva căreia trebuia îndreptată acțiunea.

42 În această privință, trebuie arătat că decizia Biroului Parlamentului a fost adoptată în urma unei căi de atac interne introduse de reclamantă în temeiul articolului 167 din Regulamentul de procedură împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea.

43 Or, potrivit jurisprudenței, existența unei căi de atac administrative împotriva unei decizii, indiferent dacă această cale de atac prezintă un caracter obligatoriu sau facultativ, nu are incidență asupra dreptului persoanei interesate de a formula, în orice moment, o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei menționate (Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctul 34).

44 Prin urmare, nu se poate considera, în special în lumina dreptului la o cale de atac jurisdicțională efectivă, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale, că inițierea unei proceduri de contestare în sensul articolului 167 din Regulamentul de procedură aduce atingere dreptului la o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei în litigiu (a se vedea prin analogie Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctul 35).

45 Pe de altă parte, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, reclamația administrativă și respingerea acesteia, explicită sau implicită, fac parte dintr-o procedură complexă. În aceste condiții, calea de atac jurisdicțională, chiar în cazul în care este îndreptată în mod formal împotriva respingerii reclamației, are ca efect sesizarea instanței Uniunii cu actul care lezează împotriva căruia a fost formulată reclamația (Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctul 36, și Hotărârea din 19 septembrie 2018, Selimovic/Parlamentul, T-61/17, nepublicată, EU:T:2018:565, punctul 45).

46 În plus, potrivit unei jurisprudențe de asemenea constante, acțiunea este admisibilă, indiferent dacă este îndreptată numai împotriva deciziei care face obiectul reclamației, împotriva deciziei de respingere a acestei reclamații sau împotriva acestor două decizii împreună, cu condiția ca reclamația respectivă și acțiunea să fi fost formulate în termenele prevăzute la articolele menționate (a se vedea Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctul 37 și jurisprudența citată).

47 Rezultă din cele ce precedă că adoptarea deciziei Biroului Parlamentului nu o împiedică pe reclamantă să își exercite acțiunea împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea, chiar dacă această din urmă decizie ar fi făcut obiectul unei căi de atac întemeiate pe articolul 167 din Regulamentul de procedură.

48 Cu titlu subsidiar, Parlamentul arată că acțiunea, în măsura în care este îndreptată împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea, este inadmisibilă, pentru motivul că a fost introdusă după expirarea termenului de două luni prevăzut la articolul 263 al șaselea paragraf TFUE.

49 În această privință, trebuie amintit că o cale de atac administrativă, indiferent dacă este sau nu facultativă, are ca obiect să permită și să favorizeze o soluționare amiabilă a diferendului apărut între persoana interesată și administrație, pentru a evita un contencios (Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctul 25, și Hotărârea din 19 septembrie 2018, Selimovic/Parlamentul, T-61/17, nepublicată, EU:T:2018:565, punctul 43).

50 În speță, procedura prevăzută la articolul 167 din Regulamentul de procedură constituie o cale precontencioasă facultativă. Or, aceasta din urmă ar fi lipsită de efectul său util dacă deputatul în cauză ar trebui, după ce a utilizat această posibilitate în vederea unei soluționări amiabile, să formuleze o cale de atac jurisdicțională înainte de finalizarea acestei proceduri administrative, pentru a respecta termenul de introducere a acțiunii împotriva deciziei care face obiectul procedurii menționate (Hotărârea din 19 septembrie 2018, Selimovic/Parlamentul, T-61/17, nepublicată, EU:T:2018:565, punctul 43).

51 Pe de altă parte, este necesar să se arate că articolul 167 din Regulamentul de procedură prevede că, în cazul în care Biroul Parlamentului nu adoptă o decizie privind calea de atac internă în termenul de patru săptămâni prevăzut în acest scop, sancțiunea este considerată nulă și neavenită, astfel încât nu este necesară nicio cale de atac jurisdicțională într-o asemenea ipoteză (Hotărârea din 19 septembrie 2018, Selimovic/Parlamentul, T-61/17, nepublicată, EU:T:2018:565, punctul 44).

52 În consecință, este necesar să se considere că, în cadrul prezentei acțiuni, reclamanta putea solicita anularea deciziei președintelui privind sancțiunea cel târziu în ziua expirării termenului de introducere a acțiunii calculat de la notificarea deciziei Biroului Parlamentului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 septembrie 2018, Selimovic/Parlamentul, T-61/17, nepublicată, EU:T:2018:565, punctul 48; a se vedea de asemenea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctul 41).

53 În speță, decizia Biroului Parlamentului a fost adoptată la 12 noiembrie 2018 și notificată reclamantei la 14 noiembrie 2018. Or, acțiunea în anulare a fost formulată la 11 ianuarie 2019.

54 Rezultă că acțiunea, în măsura în care se referă la decizia președintelui privind sancțiunea, nu poate fi considerată tardivă.

4. Cu privire la admisibilitatea cererii de anulare, în măsura în care se referă la decizia președintelui privind situația de hărțuire

55 Pe de altă parte, Parlamentul apreciază că, în măsura în care se referă la decizia președintelui privind situația de hărțuire, cererea de anulare a fost introdusă după expirarea termenelor prevăzute la articolul 263 al șaselea paragraf TFUE.

56 În această privință, trebuie arătat că, după cum arată Parlamentul, decizia președintelui privind situația de hărțuire a fost adoptată la 2 octombrie 2018, în timp ce prezenta acțiune a fost introdusă la 11 ianuarie 2019, respectiv la mai mult de două luni de la notificarea acestei decizii.

57 În ședință, Parlamentul a arătat că procedura privind actele de hărțuire reproșate unor membri ai Parlamentului a fost organizată astfel încât să țină seama, pe de o parte, de situația specifică a acestora din urmă și, pe de altă parte, de dorința, exprimată de Biroul Parlamentului, de a nu fi implicat decât în reclamația privind sancțiunea fără a fi asociat cu partea din procedură referitoare la constatarea unei hărțuiri.

58 Pentru aceste motive ar fi fost instituită o procedură în două părți, fiecare dintre aceste părți fiind supusă unui regim distinct pe planul căilor de atac, întrucât, spre deosebire de decizia președintelui privind situația de hărțuire, organizarea instituită de Parlament permite persoanei acuzate să formuleze o cale de atac internă la Biroul Parlamentului împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea.

59 Potrivit Parlamentului, această organizare se întemeiază, pe de o parte, pe articolele 166 și 167 din Regulamentul de procedură și, pe de altă parte, pe articolul 12 din Normele din 14 aprilie 2014, astfel cum au fost modificate la 6 iulie 2015.

60 În această privință, trebuie arătat că articolul 166 din Regulamentul de procedură, intitulat „Sancțiuni”, prevede următoarele la alineatul (1) primul paragraf:

„În cazul în care un deputat tulbură ședința într-un mod grav sau perturbă lucrările Parlamentului încălcând principiile stabilite la articolul 11, [p]reședintele adoptă o decizie motivată prin care pronunță sancțiunea corespunzătoare.”

61 Articolul 167 din Regulamentul de procedură, intitulat „Căi de atac interne”, prevede următoarele:

„Deputatul în cauză poate să introducă o cale de atac internă în fața Biroului în termen de două săptămâni de la notificarea sancțiunii impuse de către [p]reședinte în temeiul articolului 166 alineatele (1)-(4). Această cale de atac suspendă aplicarea sancțiunii. Biroul poate, în cel mult patru săptămâni de la introducerea căii de atac sau, dacă Biroul nu se întrunește în perioada respectivă, în cadrul următoarei sale reuniuni, să anuleze, să confirme sau să modifice sancțiunea impusă, fără a aduce atingere căilor de atac externe aflate la dispoziția celui interesat. În cazul în care Biroul nu decide în termenul prevăzut, sancțiunea este considerată nulă și neavenită.”

62 În ceea ce privește articolul 12 din Normele din 14 aprilie 2014, astfel cum au fost modificate la 6 iulie 2015, acesta prevede următoarele:

„(1) Având în vedere avizul [comitetului consultativ], președintele adoptă o decizie motivată cu privire la problema dacă existența unei situații de hărțuire este sau nu dovedită. El indică în scris comitetului măsurile pe care intenționează să le adopte și informează părțile în cauză cu privire la acestea. Înainte de a lua orice decizie prin care se constată existența unei situații de hărțuire, [p]reședintele îl ascultă pe deputatul în cauză.

[…]

(3) Dacă este cazul, [p]reședintele Parlamentului aplică deputatului în cauză o sancțiune în conformitate cu articolele 11 și 166 din [Regulamentul de procedură]. Audierea deputatului în temeiul alineatului (1) este echivalentă cu audierea în sensul articolului 166 alineatul (1) din Regulamentul [de procedură].”

63 Contrar celor indicate de Parlament, din aceste dispoziții nu rezultă că, atunci când privesc membri ai acestei instituții, pe de o parte, procedurile referitoare la o hărțuire trebuie să dea naștere, în mod necesar, unor decizii distincte pentru situația de hărțuire și pentru sancțiune și, pe de altă parte, aceste decizii trebuie să fie supuse unor sisteme diferențiate privind căile de atac.

64 Astfel, articolul 166 din Regulamentul de procedură și articolul 12 din Normele din 14 aprilie 2014, astfel cum au fost modificate la 6 iulie 2015, prevăd numai că o decizie motivată este adoptată în cazul unui comportament reprobabil și că poate fi impusă o sancțiune, fără a exclude ca aceste elemente, *a priori* indisociabile, să fie tratate în aceeași decizie.

65 În același sens, articolul 167 din Regulamentul de procedură se limitează să precizeze momentul de la care începe să curgă termenul pentru introducerea unei reclamații, arătând că acest termen curge de la aplicarea sancțiunii, fără a exclude posibilitatea ca decizia care conține sancțiunea să poată stabili și situația de hărțuire.

66 În plus, distincția efectuată de Parlament între decizia privind sancțiunea și cea prin care se constată hărțuirea, presupunând că ea se poate întemeia pe dispozițiile redate la punctele 60-62 de mai sus, conduce la un tratament asimetric al acestor decizii în ceea ce privește posibilitățile de contestare, în condițiile în care ele sunt indisociabil legate.

67 În această privință, trebuie amintit că, după cum a subliniat Biroul Parlamentului la punctul 4 din decizia sa, căile de atac trebuie să prezinte un caracter „efectiv”.

68 Această cerință este consacrată la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale, potrivit căreia orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii au fost încălcate are dreptul la o cale de atac care prezintă un asemenea caracter.

69 După cum arată Parlamentul, în lipsa unei acțiuni interne exercitate de membrul Parlamentului împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea, instanța Uniunii, sesizată în mod direct cu o acțiune împotriva acestei decizii, are posibilitatea de a analiza, în cadrul aceleiași proceduri jurisdicționale, relațiile existente între sancțiune, situația de fapt și procedură.

70 Având în vedere obligația de a asigura acțiunii un caracter efectiv, nu este justificat de niciun motiv ca un control al instanței asupra deciziei președintelui privind sancțiunea să fie diferit atunci când membrul Parlamentului introduce, anterior sesizării instanței, o cale de atac internă împotriva acestei decizii.

71 Astfel, efectivitatea acțiunii impune ca, după cum este cazul atunci când nu se formulează nicio cale de atac internă împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea, examinarea efectuată de instanța Uniunii să poată avea ca obiect atât decizia referitoare la comportament, cât și cea aferentă sancțiunii, din moment ce o sancțiune nu este legală decât dacă, în primul rând, comportamentul fiind dovedit, constatarea care îl privește este întemeiată pe probe suficiente, în al doilea rând, acesta a făcut obiectul unei încadrări juridice adecvate și, în al treilea rând, sancțiunea este proporțională cu gravitatea comportamentului menționat, ansamblul conducând la decizii adoptate la finalul unei proceduri lipsite de vicii.

72 Existența unor legături indisociabile între constatarea hărțuirii, sancțiunea și desfășurarea procedurii a fost recunoscută, de altfel, de însuși președintele Parlamentului. Pe de o parte, acesta a arătat, la punctul 7 din decizia sa privind sancțiunea, că „[c]oncluziile și motivele deciziei referitoare la constatarea hărțuirii morale constituie temeiul prezentei decizii referitoare la aplicarea unei sancțiuni”. Pe de altă parte, el a arătat, la punctul 11 din aceeași decizie, descriind astfel el însuși relația existentă între diferitele elemente ale situației, că, „[ț]inând seama de gravitatea conduitei [reclamantei], de care aceasta a făcut dovadă în mod durabil, repetitiv și sistematic, și care demonstrează lipsa flagrantă a respectării valorilor și principiilor stabilite la articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul [de procedură]”, „sancțiunea aplicată […] este adecvată și proporțională cu încălcarea săvârșită”.

73 În speță, este de înțeles că, dorind să se apere, reclamanta a făcut uz de posibilitatea, oferită de Regulamentul de procedură, de a introduce o cale de atac internă împotriva deciziei președintelui privind sancțiunea.

74 Această împrejurare nu poate avea însă ca efect, având în vedere necesitatea de a asigura un caracter efectiv acțiunii în fața instanței Uniunii, privarea reclamantei de un control jurisdicțional în cursul căruia vor fi examinate, ținând seama de legăturile indisociabile care le unesc, toate aspectele situației litigioase.

75 Pe de altă parte, dacă reclamanta ar fi atacat direct în fața instanței Uniunii decizia președintelui privind situația de hărțuire, Biroul Parlamentului ar fi trebuit să facă o alegere între două opțiuni, dintre care niciuna nu ar fi fost satisfăcătoare în ceea ce privește consecințele sale administrative și jurisdicționale. În cadrul primei opțiuni, Biroul s-ar fi putut pronunța cu privire la sancțiune fără a aștepta decizia instanței, caz în care reclamanta ar fi putut introduce o acțiune și împotriva acestei decizii, determinând probabil instanța să conexeze cele două acțiuni contencioase și, prin urmare, să amâne examinarea legalității situației de hărțuire. În cadrul celei de a doua, Biroul ar fi putut dori să aștepte decizia instanței, caz în care s-ar fi expus riscului de a nu își putea exercita competența de reexaminare a sancțiunii, din moment ce, pe de o parte, în temeiul articolului 167 din Regulamentul de procedură, în lipsa unei decizii a Biroului în termen de patru săptămâni de la introducerea acțiunii, sancțiunea contestată adoptată de președintele Parlamentului este considerată nulă și neavenită și, pe de altă parte, nu reiese din dispozițiile Regulamentului de procedură că Biroul are posibilitatea de a suspenda procedura pendinte în fața sa în așteptarea soluționării unei proceduri jurisdicționale.

76 În astfel de condiții, dreptul la o cale de atac efectivă și principiul bunei administrări a justiției impun, în mod combinat, ca instanța să fie sesizată, în același timp, în speță, cu privire la legalitatea deciziilor care constituie unul și același litigiu, și anume, în speță, decizia prin care se constată existența unor fapte de hărțuire și cea, care depinde de aceasta, care se pronunță asupra sancțiunii pe care o impun asemenea fapte.

77 Așadar, este necesar să se considere că, întrucât decizia președintelui privind situația de hărțuire este indisociabil legată de cea privind sancțiunea, termenul de introducere a acțiunii în anulare împotriva celei dintâi nu a început să curgă, la fel ca în cazul celei de a doua, decât de la notificarea deciziei Biroului Parlamentului, adoptată în urma căii de atac interne întemeiate pe articolul 167 din Regulamentul de procedură (a se vedea punctul 52 de mai sus).

78 În consecință, trebuie să se considere că cererea de anulare a deciziei președintelui privind situația de hărțuire nu poate fi considerată tardivă și, prin urmare, este admisibilă.

5. Cu privire la fond

79 Prin intermediul primului motiv, reclamanta arată că, în cursul procedurii care a condus, pe de o parte, la calificarea comportamentului său ca reprezentând o hărțuire și, pe de altă parte, la impunerea unei sancțiuni, ea nu a avut acces, deși a formulat o cerere în acest sens, nici la înscrisurile din dosarul de anchetă, nici la plângerile depuse de cei doi APA, nici la declarațiile date de aceștia în fața comitetului consultativ.

80 Această argumentație este contestată de Parlament.

a) Cu privire la admisibilitatea motivului

81 Prin intermediul unei întrebări scrise, Tribunalul a solicitat părților să răspundă dacă regula denumită „a concordanței” dintre reclamație și cererea introductivă era aplicabilă în prezentul litigiu și care ar fi incidența acestei eventuale aplicări, norma menționată impunând, sub sancțiunea inadmisibilității, ca un motiv sau un capăt de cerere invocat în fața instanței Uniunii să fi fost deja invocat în cadrul procedurii precontencioase sau să aibă o legătură strânsă cu o critică invocată în același cadru.

82 Parlamentul a răspuns că, în cazul în care această normă ar trebui să se aplice în speță, motivul referitor la încălcarea dreptului la apărare ar trebui declarat inadmisibil, întrucât nu ar fi fost invocat de reclamantă în cadrul căii sale de atac interne în fața Biroului Parlamentului.

83 Poziția susținută de Parlament este contestată de reclamantă.

84 În această privință, trebuie amintit că acțiunea este întemeiată pe articolul 263 TFUE, iar nu pe articolul 270 TFUE.

85 Or, în cadrul litigiilor introduse în temeiul acestei din urmă dispoziții și cu privire la reclamația prealabilă obligatorie instituită prin statut a fost stabilită regula concordanței, fără ca aceasta să fi fost extinsă, în acest stadiu, de Curte sau de Tribunal, la acțiunile care, fiind introduse în temeiul articolului 263 TFUE, sunt precedate de o etapă administrativă.

86 În măsura în care este necesar, trebuie amintit că, în cadrul articolului 270 TFUE, regula concordanței ține seama de contextul specific reglementat de această dispoziție. Potrivit acesteia, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe asupra oricărui litigiu dintre Uniune și agenții acesteia, în limitele și condițiile stabilite prin statut și prin regimul aplicabil celorlalți agenți, care condiționează în mod explicit admisibilitatea acțiunilor în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, pe de o parte, de introducerea unei reclamații prealabile și, pe de altă parte, de o decizie explicită sau implicită de respingere de către autoritatea împuternicită să facă numiri.

87 În plus, trebuie subliniat în această privință că nici Regulamentul de procedură și niciun alt text aplicabil în speță nu condiționează admisibilitatea acțiunii formulate în fața instanței Uniunii de un membru al Parlamentului de prezentarea unei reclamații prealabile în cadrul Parlamentului. În lipsa unui astfel de text, este necesar, având în vedere dreptul la o cale de atac efectivă prevăzut la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale, să se acorde reclamantei posibilitatea de a invoca orice motiv în fața instanței Uniunii, chiar dacă nu ar fi făcut acest lucru în fața Biroului Parlamentului.

88 În speță, aplicarea regulii concordanței se justifică cu atât mai puțin cu cât, astfel cum este descrisă de Parlament, procedura căii de atac interne prevăzută la articolul 167 din Regulamentul de procedură nu poate privi decât sancțiunea. În aceste condiții, căutarea unei soluționări amiabile nu poate conduce la repunerea în discuție a constatării hărțuirii, care nu poate fi contestată decât în fața instanței, și nu se extinde, așadar, la întregul diferend dintre deputatul în cauză și Parlament.

89 În orice caz, faptul că reclamanta nu a invocat anterior argumentul întemeiat pe dreptul la apărare a rămas fără incidență asupra examinării căii de atac interne, întrucât, astfel cum arată la punctele 4 și 5 din decizia sa, Biroul Parlamentului, la momentul adoptării poziției sale, a verificat că procedura urmată nu fusese afectată de niciun viciu vădit susceptibil să compromită legalitatea deciziei de a impune o sancțiune (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 21 noiembrie 2000, Carrasco Benítez/Comisia, T-214/99, EU:T:2000:272, punctele 37 și 38).

90 Așadar, trebuie să se considere că, pentru motivele prezentate mai sus, regula concordanței nu este aplicabilă unui litigiu precum cel dedus judecății Tribunalului de reclamantă și, în consecință, că primul motiv nu poate fi declarat inadmisibil ca urmare a faptului că încălcarea principiului respectării dreptului la apărare nu ar fi fost invocată în fața Biroului Parlamentului în cadrul căii de atac interne întemeiate pe articolul 167 din Regulamentul de procedură.

b) Cu privire la temeinicia motivului

91 În ceea ce privește temeinicia motivului, trebuie amintit că articolul 41 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale prevede că dreptul la bună administrare cuprinde în principal dreptul oricărei persoane de a fi ascultată înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să îi aducă atingere, dreptul oricărei persoane de acces la dosarul propriu, cu respectarea intereselor legitime legate de confidențialitate și de secretul profesional și comercial, precum și obligația administrației de a-și motiva deciziile.

92 În Hotărârea din 4 aprilie 2019, OZ/BEI (C-558/17 P, EU:C:2019:289, punctul 53), Curtea a amintit că dreptul de a fi ascultat prevăzut de această dispoziție garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și exprima în mod util și efectiv punctul de vedere în cursul procedurii administrative și înainte de adoptarea oricărei decizii susceptibile să îi afecteze în mod defavorabil interesele.

93 Aplicând articolul 41 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale, Curtea a considerat, într-un caz în care acțiunea în anulare a fost introdusă de o persoană hărțuită împotriva deciziei de respingere a plângerii sale, că comitetul de anchetă, înainte de a transmite recomandările sale președintelui instituției și, în orice caz, acesta din urmă, înainte de a lua o decizie care să îi aducă atingere reclamantei, trebuiau să respecte dreptul acesteia de a fi ascultată în calitate de petentă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 aprilie 2019, OZ/BEI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punctul 56).

94 De asemenea, Curtea a considerat că, în calitate de petentă, reclamanta era îndreptățită, pentru a putea să își prezinte observațiile în mod util, să i se comunice, cel puțin, un rezumat al declarațiilor persoanei acuzate de hărțuire și ale diferitor martori audiați, în măsura în care acestea au fost utilizate de comitetul de anchetă, în raportul său, pentru a formula recomandări președintelui instituției în cauză, în considerarea cărora acesta și-a întemeiat decizia în litigiu, comunicarea acestui rezumat trebuind să fie efectuată cu respectarea, dacă era cazul, a intereselor legitime legate de confidențialitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 aprilie 2019, OZ/BEI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punctul 57).

95 Această poziție a fost confirmată în Hotărârea din 25 iunie 2020, HF/Parlamentul (C-570/18 P, EU:C:2020:490, punctele 57-62), în care, aplicând aceeași dispoziție, Curtea a decis, într-o altă procedură care a condus la respingerea unei plângeri pentru hărțuire, că, în calitate de petentă, persoana hărțuită era îndreptățită să i se comunice, cel puțin, un rezumat atât al avizului comitetului consultativ, cât și al proceselor-verbale de audiere a martorilor, în măsura în care autoritatea care avea sarcina de a se pronunța cu privire la existența unei hărțuiri și-a întemeiat decizia în litigiu pe aceste documente.

96 La punctul 66 din Hotărârea din 25 iunie 2020, HF/Parlamentul (C-570/18 P, EU:C:2020:490), Curtea a precizat că, pentru a garanta confidențialitatea mărturiilor și obiectivele pe care aceasta le protejează, asigurându-se totodată că reclamanta este ascultată în mod util înainte să fie adoptată o decizie care o lezează, se poate recurge la anumite tehnici precum anonimizarea sau divulgarea esenței mărturiilor sub forma unui rezumat sau chiar mascarea anumitor părți din conținutul acestor mărturii.

97 În cauzele în care s-au pronunțat Hotărârea din 4 aprilie 2019, OZ/BEI (C-558/17 P, EU:C:2019:289, punctul 53), și Hotărârea din 25 iunie 2020, HF/Parlamentul (C-570/18 P, EU:C:2020:490), persoana care invoca dreptul de a fi ascultată în mod util, astfel cum s-a arătat la punctele 93 și 95 de mai sus, era o petentă care considera că a făcut obiectul unei hărțuiri.

98 O asemenea situație este diferită de cea întâlnită în prezenta cauză, în care argumentul privind un acces insuficient la dosar nu este formulat de petentă, ci de persoana acuzată de hărțuire care a fost sancționată pentru acest motiv.

99 În acest caz, principiul general al respectării dreptului la apărare, invocat de asemenea de reclamantă în cadrul primului motiv, este cel care se aplică în toată întinderea sa.

100 Potrivit jurisprudenței, acest principiu general se aplică în orice procedură inițiată împotriva unei persoane și care poate să conducă la un act care o lezează (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2012, Skareby/Comisia, F-42/10, EU:F:2012:64, punctul 46 și jurisprudența citată). Aceasta este situația în special atunci când procedura poate conduce la o sancțiune (Hotărârea din 14 septembrie 2010, Akzo Nobel Chemicals și Akcros Chemicals/Comisia și alții, C-550/07 P, EU:C:2010:512, punctul 92). Acest principiu fundamental al dreptului Uniunii trebuie să fie asigurat chiar și în lipsa oricărei reglementări privind procedura în cauză (Hotărârea din 10 iulie 1986, Belgia/Comisia, 234/84, EU:C:1986:302, punctul 27, Hotărârea din 9 noiembrie 2006, Comisia/De Bry, C-344/05 P, EU:C:2006:710, punctul 37, și Hotărârea din 27 octombrie 2016, BCE/Cerafogli, T-787/14 P, EU:T:2016:633, punctul 72).

101 Potrivit unei jurisprudențe constante, dreptul la apărare cuprinde dreptul de a fi ascultat și dreptul de acces la dosar și figurează printre drepturile fundamentale care fac parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii și sunt consacrate de Carta drepturilor fundamentale (a se vedea Hotărârea din 10 septembrie 2013, G. și R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punctul 32 și jurisprudența citată).

102 Acest principiu se aplică în speță, din moment ce procedura inițiată împotriva reclamantei poate conduce și a condus la o sancțiune împotriva unui membru al Parlamentului pentru o hărțuire.

103 Într-o procedură prin care se urmărește stabilirea existenței unei hărțuiri, principiul general al respectării dreptului la apărare presupune ca, cu respectarea unor eventuale cerințe de confidențialitate, persoanei acuzate să i se comunice, anterior adoptării deciziei care o lezează, toate înscrisurile din dosar, incriminatoare și dezincriminatoare, referitoare la hărțuirea menționată, iar ea să fie ascultată cu privire la acestea.

104 Comunicarea tuturor înscrisurilor din dosar este de altfel expres prevăzută la articolul 3 alineatul (1) din anexa IX la statut pentru persoanele cărora li se aplică acest statut și care fac obiectul unei investigații disciplinare în urma unei anchete a Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF).

105 În speță, rezultă din dosar și din ședință că, în cursul procedurii care a condus la constatarea situației de hărțuire și la impunerea sancțiunii, deși, prin scrisoarea din 23 februarie 2018, reclamanta a fost informată cu privire la conținutul plângerilor celor doi APA, ea nu a avut acces nici la declarațiile date de aceștia la 27 februarie 2018 în fața comitetului consultativ, nici la înscrisurile din dosar, în special e-mailurile și SMS-urile, în condițiile în care aceste diferite informații au fost luate în considerare pentru a concluziona în sensul existenței unei hărțuiri și pentru a o sancționa pe reclamantă.

106 În ședință, Parlamentul a susținut că a respectat principiul respectării dreptului la apărare, dar că nu este obligat să permită accesul reclamantei la integralitatea dosarului. În orice caz, acesta arată mai întâi că reclamanta nu ar fi solicitat în niciun moment accesul la dosar. În continuare, comunicarea e-mailurilor și a SMS-urilor pe care s-au întemeiat comitetul consultativ și apoi președintele Parlamentului pentru adoptarea avizului și a deciziei lor ar fi întâmpinat dificultăți legate de caracterul confidențial al acestor documente. În sfârșit, comunicarea elementelor respective nu ar fi fost necesară, întrucât, fiind adresate reclamantei sau provenind de la aceasta, ea ar fi avut cunoștință despre conținutul lor.

107 În ceea ce privește primul argument, trebuie amintit că, contrar celor susținute de Parlament, în cadrul unei proceduri de hărțuire, accesul la dosar nu poate fi condiționat de o cerere a persoanei vizate. Astfel, revine autorității competente, care desfășoară procedura inițiată împotriva acestei persoane, sarcina de a respecta toate garanțiile necesare, în special pe cele referitoare la dreptul la apărare, fără a aștepta să fie invitată să facă acest lucru.

108 În ceea ce privește al doilea argument, trebuie constatat că, în argumentația sa, Parlamentul a menționat, în termeni generali, necesitatea de a-i proteja pe petenți pentru a explica faptul că accesul la documentele în cauză fusese limitat în procedura analizată, fără a identifica informațiile care, având în vedere particularitățile lor, ar fi impus o formă de confidențialitate, și nici motivele care ar fi justificat-o.

109 În orice caz, trebuie amintit că confidențialitatea poate fi asigurată prin recurgerea la diverse tehnici precum anonimizarea, divulgarea esenței înscrisurilor din dosar sub forma unui rezumat sau mascarea anumitor părți din conținutul lor (Hotărârea din 25 iunie 2020, HF/Parlamentul, C-570/18 P, EU:C:2020:490, punctul 66).

110 În ceea ce privește al treilea argument, care, de altfel, este în contradicție cu cel de al doilea, trebuie arătat că, pentru a-și putea asigura apărarea, persoana acuzată trebuie să aibă posibilitatea de a cunoaște cu precizie înscrisurile din dosar pe care s-au întemeiat acuzațiile reținute împotriva sa în deciziile care o privesc.

111 În ședință, Parlamentul a susținut că era de competența sa să identifice elementele care trebuie comunicate persoanei acuzate de hărțuire, revenind acesteia sarcina de a solicita înscrisurile pe care erau întemeiate aceste elemente în cazul în care considera necesar.

112 Acest argument nu poate fi primit. În cadrul unei proceduri pentru hărțuire, revine instanțelor competente sarcina de a comunica persoanei interesate, cu respectarea unor eventuale cerințe de confidențialitate, nu numai elementele pe care se întemeiază acuzațiile de hărțuire, ci și înscrisurile care susțin respectivele afirmații, precum și cele care ar permite, dacă este cazul, combaterea acestora, persoana interesată trebuind să aibă posibilitatea de a stabili ea însăși cum să își pregătească și să își motiveze apărarea.

113 Astfel, argumentele invocate de Parlament împotriva aplicării în speță a principiului respectării dreptului la apărare trebuie respinse.

114 În consecință, trebuie constatat că, în speță, principiul general al respectării dreptului la apărare a fost încălcat.

c) Cu privire la consecințele încălcării principiului respectării dreptului la apărare

115 Potrivit jurisprudenței, o încălcare a dreptului la apărare nu determină anularea deciziei adoptate în urma unei proceduri decât dacă, în lipsa acestei neregularități, această procedură ar fi putut avea un rezultat diferit (Hotărârea din 4 aprilie 2019, OZ/BEI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punctul 76).

116 Potrivit Curții, această cerință este îndeplinită atunci când, întrucât nu a avut acces la înscrisurile care trebuiau să îi fie comunicate în temeiul respectării datorate dreptului la apărare, o reclamantă nu a putut să își prezinte în mod util observațiile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 aprilie 2019, OZ/BEI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punctele 77 și 78, și Hotărârea din 25 iunie 2020, HF/Parlamentul, C-570/18 P, EU:C:2020:490, punctul 73) și s-a privat astfel de o șansă, chiar redusă, de a-și asigura mai bine apărarea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 ianuarie 2019, Comisia/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, punctul 56).

117 Într-un astfel de caz, necomunicarea înscrisurilor din dosar pe care s-a întemeiat administrația afectează, într-adevăr, în mod inevitabil, în raport cu protecția datorată dreptului la apărare, legalitatea actelor adoptate în urma unei proceduri susceptibile să o afecteze pe reclamantă în mod defavorabil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 aprilie 2019, OZ/BEI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punctul 78, și Hotărârea din 25 iunie 2020, HF/Parlamentul, C-570/18 P, EU:C:2020:490, punctul 73).

118 În speță, rezultă din dosar și din ședință că, în cursul procedurii care o privea, reclamanta nu a avut acces nici la declarațiile făcute de cei doi APA la 27 februarie 2018 în fața comitetului consultativ, nici la ansamblul dosarului, în special la conținutul integral al e-mailurilor sau al SMS-urilor pe care erau întemeiate acuzațiile, în condițiile în care aceste informații au fost luate în considerare pentru constatarea hărțuirii și pentru impunerea sancțiunii.

119 În această privință, trebuie amintit că definiția hărțuirii morale în sensul articolului 12a alineatul (3) din statut, care coincide cu cea care figurează la articolul 3 alineatul (1) din Normele din 14 aprilie 2014, astfel cum au fost modificate la 6 iulie 2015, implică o calificare contextuală a actelor și a comportamentelor funcționarilor și ale agenților, care nu este întotdeauna ușor de realizat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 2018, SQ/BEI, T-377/17, EU:T:2018:478, punctul 99, și Hotărârea din 13 iulie 2018, Curto/Parlamentul, T-275/17, EU:T:2018:479, punctul 75).

120 În aceste condiții, trebuie să se considere, în temeiul jurisprudenței amintite la punctele 115-117 de mai sus, că, întrucât nu a avut acces la conținutul integral al dosarului, reclamanta a fost privată, în speță, de o șansă de a-și asigura mai bine apărarea și că această neregularitate a afectat, în mod inevitabil, conținutul deciziilor adoptate cu privire la existența hărțuirii și la sancțiune.

121 Prin urmare, trebuie să se stabilească în ce măsură încălcarea principiului respectării dreptului la apărare a afectat legalitatea diferitor decizii atacate.

1) Cu privire la decizia președintelui privind situația de hărțuire

122 Decizia președintelui privind hărțuirea este prima care a fost adoptată la finalul procedurii care a fost viciată prin încălcarea principiului respectării dreptului la apărare constatată mai sus.

123 Întrucât a fost adoptată fără ca președintele să fi putut dispune de informațiile și de argumentele pe care le-ar fi putut dezvolta reclamanta în cazul în care, în conformitate cu acest principiu, ea ar fi fost pusă în măsură să ia cunoștință de înscrisurile din dosar pe care acesta intenționa să se întemeieze, decizia amintită trebuie anulată.

2) Cu privire la decizia președintelui privind sancțiunea

124 Este evident că și legalitatea deciziei președintelui privind sancțiunea este afectată de încălcarea principiului respectării dreptului la apărare constatată mai sus. Astfel, ea are drept temei faptele de hărțuire invocate a căror constatare este ea însăși afectată de o încălcare a principiului respectării dreptului la apărare.

125 În consecință, decizia președintelui privind sancțiunea trebuie anulată pentru încălcarea principiului respectării dreptului la apărare.

3) Cu privire la decizia Biroului Parlamentului

126 Parlamentul apreciază că decizia biroului său nu privește decât sancțiunea, astfel încât nu ar putea fi afectată de încălcarea principiului respectării dreptului la apărare, care nu ar privi decât decizia președintelui privind situația de hărțuire.

127 Trebuie subliniat că decizia Biroului Parlamentului confirmă decizia președintelui privind sancțiunea și că aceasta are de asemenea drept temei faptele de hărțuire invocate, a căror constatare este afectată de o încălcare a principiului respectării dreptului la apărare. Nelegalitatea care afectează această constatare determină, așadar, în mod necesar nelegalitatea deciziei Biroului Parlamentului.

128 Desigur, în decizia sa, Biroul Parlamentului a limitat misiunea pe care trebuia să o exercite în cadrul reclamației întemeiate pe articolul 167 din Regulamentul de procedură, arătând, la punctul 4, pe de o parte, că era „competent numai să reconsidere sancțiunea însăși” și, pe de altă parte, că o reexaminare referitoare la „temeinicia” deciziei privind hărțuirea sau la „faptele” care stau la baza deciziei de a impune o sancțiune nu intra în atribuțiile sale.

129 Nu este mai puțin adevărat că, la același punct 4 din decizia sa, Biroul Parlamentului a admis că a efectuat o verificare a regularității procedurii care a condus la adoptarea deciziei privind situația de hărțuire.

130 Astfel, Biroul Parlamentului a arătat că, „pentru a face calea de atac efectivă, [a considerat] adecvat să efectueze o examinare care se limitează să verifice dacă constatarea hărțuirii morale a fost stabilită în bune condiții și dacă, mai precis, procedura urmată nu a fost afectată de un viciu vădit susceptibil să compromită legalitatea deciziei de a impune o sancțiune”.

131 În același sens, Biroul Parlamentului a afirmat, la punctul 5 din decizia sa, că procedura nu era afectată de niciun viciu care să pună în discuție validitatea deciziei referitoare la situația de hărțuire și a celei referitoare la sancțiune. Astfel, el a arătat că, „[î]n acest temei, Biroul este de părere că constatarea hărțuirii morale stabilită de [p]reședinte […] a fost efectuată în bune condiții și că procedura urmată nu a fost afectată de un viciu vădit susceptibil să compromită legalitatea deciziei de a impune o sancțiune”.

132 Așadar, Biroul Parlamentului și-a întemeiat decizia pe o apreciere care, pentru motivele prezentate la punctele 91-114 de mai sus, a fost efectuată cu încălcarea principiului respectării dreptului la apărare.

133 Prin urmare, această decizie trebuie anulată pentru încălcarea acestui principiu.

4) Concluzie cu privire la cererea de anulare

134 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se considere, fără a fi necesar să se examineze nici celelalte critici cuprinse în primul motiv, nici celelalte motive invocate de reclamantă, nici cererile sale de prezentare de probe și de propuneri de probe, nici cererile sale de măsuri de organizare a procedurii și de cercetare judecătorească, că decizia președintelui privind situația de hărțuire, decizia președintelui privind sancțiunea și decizia Biroului Parlamentului trebuie anulate.

C. Cu privire la cererea de înlocuire a sancțiunii disciplinare aplicate cu cea prevăzută la articolul 166 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul de procedură

135 În concluziile cererii introductive, reclamanta solicită Tribunalului, cu titlu subsidiar, să „constate că sancțiunea disciplinară pronunțată este excesivă și disproporționată” și să o „înlocuiască cu cea prevăzută la articolul 166 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul de procedură”. Sancțiunea prevăzută de această din urmă dispoziție este mustrarea.

136 Întrucât cererea menționată la punctul 135 de mai sus prezintă un caracter subsidiar în raport cu cererea de anulare, iar aceasta din urmă a fost admisă, nu este necesară pronunțarea cu privire la respectiva cerere.

D. Cu privire la cererea de reparație

1. Cu privire la cererea de despăgubire

137 În cererea introductivă, reclamanta solicită obligarea Parlamentului la plata unui cuantum de 50 000 de euro sau a unui cuantum superior sau inferior pe care Tribunalul îl va stabili în echitate pentru comportamentul președintelui și al membrilor biroului său. Sancțiunea aplicată reclamantei i-ar fi fost deosebit de prejudiciabilă ca urmare a caracterului său injust și întrucât ar fi fost transmisă de mass-media nu numai în cadrul Parlamentului, ci și în statele membre.

138 În replică, reclamanta arată că a suferit trei tipuri de prejudicii, și anume, în primul rând, un prejudiciu patrimonial rezultat din pierderea indemnizației de ședere pentru o perioadă de 12 zile și din faptul că a trebuit să se limiteze la serviciile unei singure asistente parlamentare acreditate, în al doilea rând, un prejudiciu moral rezultat din degradarea imaginii sale ca urmare a importanței mediatice a sancțiunii aplicate și, în al treilea rând, un prejudiciu rezultat din excluderea sa din Mișcarea 5 Stele.

139 Parlamentul apreciază că această cerere trebuie respinsă ca fiind, în principal, inadmisibilă și, în subsidiar, nefondată.

140 În această privință, este necesar să se arate mai întâi că repararea prejudiciului patrimonial care rezultă din pierderea indemnizației de ședere pentru o perioadă de 12 zile este o consecință posibilă a măsurilor care trebuie luate în urma anulării deciziei președintelui privind sancțiunea și a deciziei Biroului Parlamentului. În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 266 primul paragraf TFUE, instituția emitentă a actului anulat este obligată să ia măsurile impuse de executarea hotărârii de anulare. În repartizarea competențelor între autoritatea judiciară și autoritatea administrativă, revine instituției emitente a actului anulat sarcina să determine măsurile necesare pentru executarea unei hotărâri de anulare (a se vedea Hotărârea din 5 septembrie 2014, Éditions Odile Jacob/Comisia, T-471/11, EU:T:2014:739, punctul 55 și jurisprudența citată).

141 În continuare, în ceea ce privește faptul că reclamanta a trebuit să se limiteze la serviciile unei singure asistente parlamentare acreditate, este necesar să se constate că nu este nelegitim ca o instituție să adopte dispoziții pentru a îndepărta persoanele care se plâng de o hărțuire de cea care este acuzată de aceasta.

142 În rest, cererile reclamantei urmăresc repararea unui prejudiciu moral.

143 În această privință, trebuie arătat că, potrivit jurisprudenței, anularea unui act afectat de nelegalitate poate constitui în sine o reparație adecvată și, în principiu, suficientă a oricărui prejudiciu moral pe care acest act l-a putut produce (Hotărârea din 9 iulie 1987, Hochbaum și Rawes/Comisia, 44/85, 77/85, 294/85 și 295/85, EU:C:1987:348, punctul 22, și Hotărârea din 9 noiembrie 2004, Montalto/Consiliul, T-116/03, EU:T:2004:325, punctul 127), cu excepția cazului în care reclamantul demonstrează că a suferit un prejudiciu moral care poate fi separat de nelegalitatea care justifică anularea și care nu poate fi reparat integral prin această anulare (a se vedea Hotărârea din 31 mai 2018, Korwin-Mikke/Parlamentul, T-352/17, EU:T:2018:319, punctul 78).

144 În speță, anularea deciziilor atacate trebuie considerată suficientă, cu atât mai mult cu cât decizia Tribunalului cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea principiului respectării dreptului la apărare nu aduce atingere existenței sau inexistenței unei hărțuiri.

145 Cu titlu suplimentar, este necesar să se arate că reclamanta nu a prezentat, în conformitate cu normele aplicabile procedurii în fața Tribunalului, elementele prin care se urmărește stabilirea răspunderii Parlamentului în ceea ce privește prejudiciul moral invocat.

146 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, pentru îndeplinirea cerințelor articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, o cerere prin care se urmărește repararea pretinselor prejudicii cauzate de o instituție a Uniunii trebuie să cuprindă elementele care permit identificarea comportamentului pe care reclamantul îl reproșează instituției, motivele pentru care acesta consideră că există o legătură de cauzalitate între comportament și prejudiciul pe care pretinde că l-a suferit, precum și caracterul și întinderea acestui prejudiciu (a se vedea Hotărârea din 20 iulie 2017, ADR Center/Comisia, T-644/14, EU:T:2017:533, punctul 66 și jurisprudența citată).

147 În speță, reclamanta nu a indicat, în cererea introductivă, în ce consta „comportamentul președintelui [Parlamentului] și al membrilor biroului [său]” care s-ar afla la originea acestui prejudiciu moral și legătura de cauzalitate dintre acest comportament și prejudiciul respectiv. Ea nu a explicat nici ce a suferit cu titlu personal.

148 În plus, potrivit articolului 85 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, „[p]robele se depun și se propun în cadrul primului schimb de memorii”.

149 În speță, reclamanta nu a prezentat probele privind prejudiciul său moral în anexa la cererea introductivă, deși ele sunt anterioare acesteia. Astfel, diferitele publicații datează din octombrie 2018, iar decizia prin care ea a fost exclusă din partidul său este datată 31 decembrie 2018.

150 Este adevărat că, potrivit articolului 85 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, „[p]ărțile principale mai pot depune sau propune probe în sprijinul argumentației lor atât în cadrul replicii, cât și al duplicii, cu condiția ca întârzierea în depunerea sau în propunerea acestora să fie justificată”.

151 Cu toate acestea, trebuie să se constate că reclamanta nu a indicat motivele pentru care elementele de probă pe care le-a prezentat au fost prezentate tardiv.

152 În aceste condiții, este necesară respingerea cererii de despăgubire.

2. Cu privire la celelalte cereri de reparație

153 La punctul 63 din cererea introductivă, reclamanta solicită Tribunalului „să oblige Parlamentul să adopte măsuri de despăgubire constând […] în comunicarea deciziei adoptate în cadrul sesiunii plenare a Parlamentului […] și în comunicarea informației către cele mai importante organe de informare, prin grija și pe cheltuiala Parlamentului […], precum și în toate comunicările publicitare apte să restituie considerația justă a opiniei publice față de reclamantă”. De asemenea, în concluziile cererii introductive, reclamanta solicită Tribunalului să dispună ca președintele să facă publică în ședință plenară informarea cu privire la existența reparației.

154 Astfel cum subliniază Parlamentul, instanța Uniunii nu poate, fără a aduce atingere prerogativelor autorității administrative, să adreseze somații unei instituții sau unui organ al Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 ianuarie 2019, HJ/EMA, T-881/16, nepublicată, EU:T:2019:5, punctul 26 și jurisprudența citată).

155 Potrivit jurisprudenței, acest principiu nu conduce numai la respingerea concluziilor formulate în cadrul unei acțiuni în anulare prin care se urmărește obligarea instituției sau a organului pârât să ia măsurile pe care le implică executarea unei hotărâri de anulare, din cauza necompetenței Tribunalului, ci se aplică, în principiu, și unei acțiuni în reparație în cadrul căreia un reclamant solicită obligarea unei instituții la luarea unor măsuri determinate în vederea reparării prejudiciului invocat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 ianuarie 2019, HJ/EMA, T-881/16, nepublicată, EU:T:2019:5, punctul 26 și jurisprudența citată).

156 Prin urmare, este necesar să se respingă cererile de reparație care constau în „comunicarea deciziei adoptate în cadrul sesiunii plenare a Parlamentului […] și în comunicarea informației către cele mai importante organe de informare, prin grija și pe cheltuiala Parlamentului […], precum și în toate comunicările publicitare apte să restituie considerația justă a opiniei publice față de reclamantă”.

IV. Cu privire la cheltuielile de judecată

157 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

158 Potrivit articolului 134 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, în cazul în care mai multe părți cad în pretenții, Tribunalul decide asupra împărțirii cheltuielilor de judecată.

159 Potrivit articolului 135 din Regulamentul de procedură, Tribunalul poate, în măsura impusă de echitate, să decidă ca o parte care cade în pretenții să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, doar o fracțiune din cheltuielile de judecată efectuate de cealaltă parte sau chiar să decidă ca ea să nu fie obligată la plata acestora.

160 În speță, echitatea impune ca, deși cererea de reparație a reclamantei a fost respinsă, Parlamentul să fie obligat să suporte ansamblul propriilor cheltuieli de judecată și al celor efectuate de reclamantă, din moment ce acesta a căzut în pretenții cu privire la partea esențială a argumentației sale.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă)

declară și hotărăște:

1) Anulează decizia președintelui Parlamentului European din 2 octombrie 2018 prin care comportamentul doamnei Giulia Moi a fost calificat drept hărțuire morală față de doi dintre asistenții săi parlamentari acreditați, decizia președintelui Parlamentului din 2 octombrie 2018 prin care i s-a aplicat doamnei Moi, cu titlu de sancțiune pentru comportamentul său față de doi dintre asistenții săi parlamentari, calificat drept hărțuire morală, pierderea dreptului la indemnizația sa de ședere pentru o perioadă de 12 zile, precum și decizia Biroului Parlamentului din 12 noiembrie 2018 privind reclamația introdusă de doamna Moi la 16 octombrie 2018 în conformitate cu articolul 167 din Regulamentul de procedură al Parlamentului.

2) Respinge în rest acțiunea.

3) Obligă Parlamentul la plata cheltuielilor de judecată.

Gervasoni Madise Nihoul

Frendo Martín y Pérez de Nanclares

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 3 februarie 2021.

Semnături

[i] — În conformitate cu reglementarea în materie de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul atribuțiilor judiciare ale Tribunalului, anumite date au fost ocultate în versiunea publică a hotărârii prin decizia grefierului și au fost înlocuite cu mențiunea [*date personale*].